

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ Ι (ΘΕ ΠΛΗ 12)

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ 1 Ιουλίου 2011

Θέμα 1 (15 μονάδες)

A) Έστω $U = \{(a, b, c) \mid a, b, c \in \mathbb{R}, a = b = c\}$ και $V = \{(0, d, e) \mid d, e \in \mathbb{R}\}$ υποσύνολα του \mathbb{R}^3 .

- i) (3 μον.) Δείξτε ότι τα V, U είναι διανυσματικοί υπόχωροι του \mathbb{R}^3 και βρείτε μία βάση και τη διάσταση του καθενός.
- ii) (2 μον.) Βρείτε τη διάσταση του χώρου $V \cap U$.
- iii) (2 μον.) Τι συμπεραίνετε για τη διάστασή του $V + U$.
- iv) (1 μον.) Εξετάστε αν ισχύει $\mathbb{R}^3 = V \oplus U$.

B) Δίνεται το ομογενές σύστημα:

$$\begin{aligned}x + y + 2z &= 0 \\-x + y + z &= 0 \\x + 2y + az &= 0\end{aligned}$$

- i) (4 μον.) Για ποία τιμή της παραμέτρου a , το σύστημα έχει άπειρες λύσεις;
- ii) (3 μον.) Για αυτή την συγκεκριμένη τιμή του a , περιγράψατε τον χώρο λύσεων, βρείτε μία βάση του και την διάσταση του.

ΛΥΣΗ:

A)

i) Έστω ότι $(a, b, c) \in U \Leftrightarrow (a, b, c) = (a, a, a) \Leftrightarrow (a, b, c) = a(1, 1, 1)$ οπότε έχουμε ότι $U = \text{span}\{(1, 1, 1)\}$ και ως γραμμική θήκη στοιχείων του \mathbb{R}^3 είναι υπόχωρος του \mathbb{R}^3 .

Η διάσταση του χώρου αυτού είναι 1.

Έστω ότι $(0, d, e) \in V \Leftrightarrow (0, d, e) = d(0, 1, 0) + e(0, 0, 1)$ οπότε έχουμε ότι $V = \text{span}\{(0, 1, 0), (0, 0, 1)\}$

και ως γραμμική θήκη στοιχείων του \mathbb{R}^3 είναι υπόχωρος του \mathbb{R}^3 .

Η διάσταση του χώρου αυτού είναι 2.

ii) Εάν $(a, b, c) \in U \cap V$, τότε $a = b = c$ και $a = 0$ οπότε $U \cap V = \{(0, 0, 0)\}$ και η διάστασή του είναι 0.

iii) Γνωρίζουμε ότι ισχύει $\dim(U + V) = \dim(U) + \dim(V) - \dim(U \cap V)$ από όπου έχουμε ότι $\dim(U + V) = \dim(U) + \dim(V) = 1 + 2 = 3$.

iv) Για κάθε $(a, b, c) \in \mathbb{R}^3$, $(a, b, c) = (a, a, a) + (0, b - a, c - a)$, όπου $(a, a, a) \in U$ και $(0, b - a, c - a) \in V$. Επομένως, $\mathbb{R}^3 = U + V$. Τελικά, $\mathbb{R}^3 = U \oplus V$ αφού $U \cap V = \{(0, 0, 0)\}$.

B) Ορίζουμε τον επαυξημένο πίνακα του συστήματος και τον μετασχηματίζουμε στη κλιμακωτή του μορφή:

$$\left[\begin{array}{ccc|c} 1 & 1 & 2 & 0 \\ -1 & 1 & 1 & 0 \\ 1 & 2 & a & 0 \end{array} \right] \xrightarrow{\substack{\gamma_2 \rightarrow \gamma_2 + \gamma_1 \\ \gamma_3 \rightarrow \gamma_3 - \gamma_1}} \left[\begin{array}{ccc|c} 1 & 1 & 2 & 0 \\ 0 & 2 & 3 & 0 \\ 0 & 1 & a-2 & 0 \end{array} \right] \xrightarrow{\gamma_3 \rightarrow \gamma_3 - \gamma_2/2} \left[\begin{array}{ccc|c} 1 & 1 & 2 & 0 \\ 0 & 2 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & a - \frac{7}{2} & 0 \end{array} \right]$$

Από όπου για να είναι το σύστημα συμβιβαστό θα πρέπει $a = \frac{7}{2}$.

Εναλλακτικά Υπολογίζουμε, με γραμμοπράξεις, την ορίζουσα των συντελεστών:

$$\begin{vmatrix} 1 & 1 & 2 \\ -1 & 1 & 1 \\ 1 & 2 & a \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} 1 & 1 & 2 \\ 0 & 2 & 3 \\ 0 & 1 & a-2 \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} 1 & 1 & 2 \\ 0 & 2 & 3 \\ 0 & 0 & a - \frac{7}{2} \end{vmatrix} = 2(a - \frac{7}{2})$$

Για να έχουμε άπειρες μη μηδενικές λύσεις, θα πρέπει η ορίζουσα να είναι μηδέν, άρα $a = \frac{7}{2}$.

Β) Θέτοντας αυτή την τιμή στο αρχικό σύστημα βλέπουμε από την κλιμακωτή μορφή του πίνακα (ή μετά από γραμμοπράξεις) ότι το σύστημα αυτό μετατρέπεται στο εξής ισοδύναμο:

$$\begin{aligned} x + y + 2z &= 0 \\ 2y + 3z &= 0 \end{aligned}$$

οπότε λύνοντας

$$x = \frac{y}{3} \quad \text{και} \quad \begin{pmatrix} x \\ y \\ z \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \frac{y}{3} \\ y \\ -\frac{2y}{3} \end{pmatrix} = \frac{1}{3} y \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \\ -2 \end{pmatrix}. \text{ Αυτό το τελευταίο διάνυσμα αποτελεί βάση του χώρου}$$

λύσεων, ο οποίος έχει διάσταση 1.

Θέμα 2 (25 μονάδες)

Θεωρούμε την γραμμική απεικόνιση

$$f : \mathbf{R}^3 \rightarrow \mathbf{R}^3 : (x, y, z) \mapsto f(x, y, z) = (5x - 6y - 6z, -x + 4y + 2z, 3x - 6y - 4z).$$

i) (2 μον.) Να βρεθεί ο πίνακας A που αναπαριστά την f ως προς την συνήθη βάση του \mathbf{R}^3 .

ii) (3 μον.) Να βρεθεί η ανηγμένη κλιμακωτή μορφή του πίνακα A .

iii) (5 μον.) Να βρεθούν βάσεις και οι διαστάσεις των $\text{Ker}f$ και $\text{Im}f$.

iv) (2 μον.) Αντιστρέφεται η απεικόνιση f ;

v) (10 μον.) Βρείτε τις ιδιοτιμές, τα ιδιοδιανύσματα του πίνακα A καθώς και μία βάση των αντίστοιχων ιδιοχώρων.

vi) (3 μον.) Είναι ο πίνακας A είναι διαγωνοποιήσιμος; Εάν ναι, να βρεθεί πίνακας P και διαγώνιος πίνακας D τέτοιοι ώστε να ισχύει $P^{-1}AP = D$.

Λύση

i) Έχουμε $f(1,0,0) = (5,-1,3)$, $f(0,1,0) = (-6, 4,-6)$, $f(0,0,1) = (-6,2,-4)$

οπότε ο πίνακας ως προς την κανονική βάση $\{(1,0,0),(0,1,0),(0,0,1)\}$ του \mathbb{R}^3 είναι

$$A = \begin{pmatrix} 5 & -6 & -6 \\ -1 & 4 & 2 \\ 3 & -6 & -4 \end{pmatrix}.$$

$$\begin{aligned} \text{ii) } \begin{pmatrix} 5 & -6 & -6 \\ -1 & 4 & 2 \\ 3 & -6 & -4 \end{pmatrix} &\xrightarrow{\Gamma_1 \leftrightarrow \Gamma_2} \begin{pmatrix} -1 & 4 & 2 \\ 5 & -6 & -6 \\ 3 & -6 & -4 \end{pmatrix} \xrightarrow{\substack{\Gamma_2 \rightarrow 5\Gamma_1 + \Gamma_2 \\ \Gamma_3 \rightarrow 3\Gamma_1 + \Gamma_3}} \begin{pmatrix} -1 & 4 & 2 \\ 0 & 14 & 4 \\ 0 & 6 & 2 \end{pmatrix} \\ &\xrightarrow{\Gamma_3 \rightarrow -\frac{3}{7}\Gamma_2 + \Gamma_3} \begin{pmatrix} -1 & 4 & 2 \\ 0 & 14 & 4 \\ 0 & 0 & \frac{2}{7} \end{pmatrix} \xrightarrow{\substack{\Gamma_1 \rightarrow -\Gamma_1 \\ \Gamma_2 \rightarrow \frac{1}{14}\Gamma_2 \\ \Gamma_3 \rightarrow \frac{7}{2}\Gamma_3}} \begin{pmatrix} 1 & -4 & -2 \\ 0 & 1 & \frac{2}{7} \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \xrightarrow{\substack{\Gamma_1 \rightarrow 2\Gamma_3 + \Gamma_1 \\ \Gamma_2 \rightarrow -\frac{2}{7}\Gamma_3 + \Gamma_2}} \\ &\begin{pmatrix} 1 & -4 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \xrightarrow{\Gamma_1 \rightarrow 4\Gamma_2 + \Gamma_1} \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} = I \text{ (ανηγμένη κλιμακωτή μορφή)}. \end{aligned}$$

iii) Από το ii) προκύπτει ότι αφού η 1^η 2^η και 3^η στήλη του τελικού πίνακα έχουν μη μηδενικά οδηγία στοιχεία η 1^η 2^η και 3^η στήλη του αρχικού πίνακα είναι γραμμικά ανεξάρτητα διανύσματα που παράγουν τον χώρο εικόνα και αποτελούν βάση του δηλαδή ισχύει

$$\text{Im}f = \langle (5,-1,3), (-6, 4,-6), (-6,2,-4) \rangle$$

Και $\dim \text{Im}f = 3$.

Από τη σχέση $\dim \mathbb{R}^3 = \dim \text{Ker}f + \dim \text{Im}f \Rightarrow \dim \text{Ker}f = 0$. Οπότε ο πυρήνας είναι ο τετριμμένος χώρος με μηδενική διάσταση.

iv) Αφού $\dim \text{Ker}f = 0$ η απεικόνιση αντιστρέφεται.

$$\begin{aligned} \text{v) } p(\lambda) = |A - \lambda I| &= \begin{vmatrix} 5-\lambda & -6 & -6 \\ -1 & 4-\lambda & 2 \\ 3 & -6 & -4-\lambda \end{vmatrix} \xrightarrow{\Sigma_2 \rightarrow -\Sigma_3 + \Sigma_2} = \begin{vmatrix} 5-\lambda & 0 & -6 \\ -1 & 2-\lambda & 2 \\ 3 & -2+\lambda & -4-\lambda \end{vmatrix} = \\ &= (5-\lambda) \begin{vmatrix} 2-\lambda & 2 \\ -2+\lambda & -4-\lambda \end{vmatrix} - 6 \begin{vmatrix} -1 & 2-\lambda \\ 3 & -2+\lambda \end{vmatrix} \\ &= (5-\lambda)(\lambda^2 - 4) - 6(2\lambda - 4) = -(\lambda - 2)(\lambda^2 - 3\lambda + 2) = \\ &= -(\lambda - 1)(\lambda - 2)^2, \text{ διότι } \lambda_{2,3} = \frac{3 \pm \sqrt{9-8}}{2} \end{aligned}$$

Τελικά, $p(\lambda)=0 \Rightarrow \lambda=1$ ή $\lambda=2$ (διπλή ρίζα) είναι οι ιδιοτιμές του πίνακα A.

Για $\lambda=1$ έχουμε :

$$\begin{pmatrix} 4 & -6 & -6 \\ -1 & 3 & 2 \\ 3 & -6 & -5 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix} \Rightarrow \begin{cases} 4x_1 - 6x_2 - 6x_3 = 0 \\ -x_1 + 3x_2 + 2x_3 = 0 \\ 3x_1 - 6x_2 - 5x_3 = 0 \end{cases} \Rightarrow x_3 = x_1 \text{ και } x_2 = -\frac{1}{3}x_1$$

Άρα, $W_{\lambda=1} = \{(x, -\frac{1}{3}x, x) \mid x \in R^*\} = \{x(1, -\frac{1}{3}, 1) \mid x \in R^*\}$ είναι το σύνολο των ιδιοδιανυσμάτων που αντιστοιχούν στην ιδιοτιμή $\lambda=1$ και $B_{\lambda=1} = \{(1, -\frac{1}{3}, 1)\}$ είναι μια βάση του ιδιοχώρου και η γεωμετρική πολλαπλότητα της ιδιοτιμής είναι 1.

Για $\lambda=2$ έχουμε :

$$\begin{pmatrix} 3 & -6 & -6 \\ -1 & 2 & 2 \\ 3 & -6 & -6 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix} \Rightarrow \begin{cases} 3x_1 - 6x_2 - 6x_3 = 0 \\ -x_1 + 2x_2 + 2x_3 = 0 \\ 3x_1 - 6x_2 - 6x_3 = 0 \end{cases} \Rightarrow x_1 = 2x_2 + 2x_3$$

Άρα, $W_{\lambda=2} = \{(2x_2 + 2x_3, x_2, x_3) \mid (x_2, x_3) \in R^2 - \{(0,0)\}\} = \{x_2(2,1,0) + x_3(2,0,1) \mid (x_2, x_3) \in R^2 - \{(0,0)\}\}$ είναι το σύνολο των ιδιοδιανυσμάτων που αντιστοιχούν στην ιδιοτιμή $\lambda=2$ και $B_{\lambda=2} = \{(2,1,0), (2,0,1)\}$ είναι μια βάση του ιδιοχώρου και η γεωμετρική πολλαπλότητα της ιδιοτιμής είναι 2.

ε) Επειδή η γεωμετρική πολλαπλότητα κάθε ιδιοτιμής είναι ίση με την αλγεβρική της πολλαπλότητα, τα ιδιοδιανύσματα $(1, -\frac{1}{3}, 1), (2,1,0), (2,0,1)$ είναι γραμμικώς ανεξάρτητα προκύπτει ότι ο πίνακας A της γραμμικής απεικόνισης f διαγωνοποιείται, δηλαδή $P^{-1} \cdot A \cdot P = D$ όπου

$$P = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 2 \\ -\frac{1}{3} & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 1 \end{pmatrix} \text{ και } D = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{pmatrix}.$$

Θέμα 3 (20 μονάδες)

A) (5 μον.) Να υπολογισθεί το όριο $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - e^{x^2}}{1 - \cos x}$ χρησιμοποιώντας τον κανόνα L'Hospital.

B) (5 μον.) Να υπολογισθεί το όριο $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - e^{x^2}}{1 - \cos x}$ χρησιμοποιώντας κατάλληλα αναπτύγματα σειρών Mac-Laurin.

Γ) (5 μον.) Να υπολογισθεί το όριο της ακολουθίας $\alpha_n = \frac{2n + (-1)^n - 1}{4n}$.

Δ) (5 μον.) Να εξεταστεί ως προς τη σύγκλιση η σειρά $\sum_{v=1}^{+\infty} (-1)^v \frac{v^3}{4^v}$.

Λύση

A)

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - e^{x^2}}{1 - \cos x} \stackrel{\frac{0}{0}}{=} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{(1 - e^{x^2})'}{(1 - \cos x)'} \stackrel{\frac{0}{0}}{=} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-2xe^{x^2}}{\sin x} \stackrel{\frac{0}{0}}{=} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{(-2xe^{x^2})'}{(\sin x)'} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-2e^x - 4x^2e^{x^2}}{\cos x} = \frac{-2 - 0}{1} = -2$$

B)

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - e^{x^2}}{1 - \cos x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - \left(1 + x^2 + \frac{x^4}{2!} + \frac{x^6}{3!} + \dots\right)}{1 - \left(1 - \frac{x^2}{2!} + \frac{x^4}{4!} + \dots\right)} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-x^2 - \frac{x^4}{2!} - \frac{x^6}{3!} - \dots}{\frac{x^2}{2!} - \frac{x^4}{4!} + \dots} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-1 - \frac{x^2}{2!} - \frac{x^4}{3!} - \dots}{\frac{1}{2!} - \frac{x^2}{4!} + \dots} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-1}{\frac{1}{2}} = -2$$

Γ) Έχουμε $\alpha_n = \frac{2n + (-1)^n - 1}{4n} = \frac{1}{2} + \frac{(-1)^n}{4n} - \frac{1}{4n}$. Η ακολουθία $\frac{1}{4n}$ είναι μηδενική και η ακολουθία

$(-1)^n$ είναι φραγμένη άρα $\frac{(-1)^n}{4n} \rightarrow 0$ ως γινόμενο μηδενικής επί φραγμένης. Οπότε.

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \alpha_n = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{2} + \frac{(-1)^n}{4n} - \frac{1}{4n} \right) = \frac{1}{2} + \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{(-1)^n}{4n} \right) - \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{4n} \right) = \frac{1}{2} + 0 - 0 = \frac{1}{2}$$

Δ) Θεωρούμε την ακολουθία: $a_n = (-1)^n \frac{n^3}{4^n}$ και χρησιμοποιούμε το κριτήριο του λόγου

$$\left| \frac{\alpha_{n+1}}{\alpha_n} \right| = \left| \frac{\frac{(n+1)^3}{4^{n+1}}}{\frac{n^3}{4^n}} \right| = \frac{4^n}{4^{n+1}} \cdot \left(\frac{n+1}{n} \right)^3 = \frac{1}{4} \cdot \left(1 + \frac{1}{n} \right)^3$$

Στη συνέχεια $\lim_{n \rightarrow +\infty} \frac{1}{4} \cdot \left(1 + \frac{1}{n} \right)^3 = \frac{1}{4} < 1$. Άρα η σειρά $\sum_{n=1}^{+\infty} (-1)^n \frac{n^3}{4^n}$ είναι απολύτως συγκλίνουσα οπότε και συγκλίνουσα.

Θέμα 4 (20 μονάδες)

A) (6 μον.) Θεωρούμε τη συνάρτηση με τύπο $f(x) = \left(1 - \frac{\lambda}{3}\right)x^3 - x^2 + (\lambda - 1)^2x + 2011, \lambda \in \mathbf{R}$.

Να υπολογισθεί η παράμετρος $\lambda \in \mathbf{R}$ αν γνωρίζουμε ότι η f παρουσιάζει ακρότατο στο $x_0 = 1$.

B) (6 μον.) Να υπολογισθεί το αόριστο ολοκλήρωμα $\int \frac{\ln^2 x}{x(\ln x - 1)} dx$. (Υπόδειξη: μέθοδος της αντικατάστασης όπου $w = \ln x$).

Γ) (8 μον.) Να υπολογισθεί το αόριστο ολοκλήρωμα $I = \int \frac{1}{x^3} \left(e^{-\frac{1}{x}} - \cos \frac{1}{x} \right) dx$. (Υπόδειξη: μέθοδος της αντικατάστασης όπου $w = \frac{1}{x}$ και στη συνέχεια παραγοντική ολοκλήρωση.).

Λύση

A)

Η f είναι συνεχής και παραγωγίσιμη στο \mathbb{R} ως πολυωνυμική με $f'(x) = (3-\lambda)x^2 - 2x + (\lambda-1)^2$.

Ακόμα αφού η f παρουσιάζει ακρότατο στο $x_0 = 1$, αναγκαία συνθήκη είναι

$$f'(1) = 0 \Rightarrow (3-\lambda) - 2 + (\lambda-1)^2 = 0 \Rightarrow \lambda^2 - 3\lambda + 2 = 0 \Rightarrow \lambda = 1 \text{ ή } \lambda = 2$$

Για $\lambda=1$ έχουμε $f'(x) = 2x^2 - 2x$

x	$-\infty$		0		1		$+\infty$
f'		$+$	0	$-$	0	$+$	
f		\nearrow		$\tau.\mu.$	\searrow		$\tau.\epsilon.$

Για $\lambda=2$ έχουμε $f'(x) = x^2 - 2x + 1 = (x-1)^2$

x	$-\infty$		1		$+\infty$
f'		$+$	0	$+$	
f		\nearrow		\nearrow	

Άρα δεκτή τιμή είναι η $\lambda=1$.

B)

Θέτουμε $w = \ln x$ και άρα $dx = xdw$. Αντικαθιστώντας έχουμε:

$$\begin{aligned} \int \frac{\ln^2 x}{x(\ln x - 1)} dx &= \int \frac{w^2}{x(w-1)} xdw = \int \frac{w^2 dw}{w-1} = \int \frac{(w^2 - 1 + 1)dw}{w-1} = \\ &= \int \frac{(w-1)(w+1) + 1}{w-1} dw = \int (w+1)dw + \int \frac{dw}{w-1} = \frac{w^2}{2} + w + \ln(w-1) + C \end{aligned}$$

Και άρα τελικά:

$$\int \frac{\ln^2 x}{x(\ln x - 1)} dx = \frac{\ln^2 x}{2} + \ln x + \ln(\ln x - 1) + C$$

Γ) Θέτουμε $\frac{1}{x} = w \Rightarrow -\frac{1}{x^2} dx = dw \Rightarrow dx = -\frac{1}{w^2} dw$ και το ολοκλήρωμα γίνεται

$$\begin{aligned} I &= \int w^3 (e^{-w} - \cos w) \left(-\frac{1}{w^2}\right) dw = -\int w e^{-w} dw + \int w \cos w dw = \\ &= \int w d(e^{-w}) + \int w d(\sin w) = w e^{-w} - \int e^{-w} dw + w \sin w - \int \sin w dw = \\ &= w e^{-w} + e^{-w} + w \sin w + \cos w + c = \frac{1}{x} e^{-\frac{1}{x}} + e^{-\frac{1}{x}} + \frac{1}{x} \sin \frac{1}{x} + \cos \frac{1}{x} + c \end{aligned}$$

Θέμα 5 (20 μονάδες)

A) Μία συνεχής τυχαία μεταβλητή X έχει συνάρτηση πυκνότητας πιθανότητας που δίνεται από την ακόλουθη σχέση:

$$f(X) = \begin{cases} c(4X - 2X^2), & 0 < X < 2 \\ 0, & \text{αλλού} \end{cases}$$

i) (4 μον.) Να προσδιορισθεί η τιμή της σταθεράς c .

ii) (4 μον.) Να βρεθούν οι ακόλουθες πιθανότητες:

$$\text{a) } P(X < 1), \text{ b) } P(X > 1), \text{ c) } P(1 < X < 2) \text{ και d) } P(X > 1 | X < 2)$$

(iii) (2 μον.) Να εξετάσετε αν τα ενδεχόμενα $\{X > 1\}$ και $\{X < 2\}$ είναι ανεξάρτητα.

B) Είναι γνωστό ότι ο δείκτης νοημοσύνης του πληθυσμού των φοιτητών περιγράφεται από κανονική κατανομή με μέση τιμή 100 και τυπική απόκλιση 10 (δηλαδή $\mu=100$ και $\sigma^2 = 10^2$).

i) (5 μον.) Ποιο ποσοστό φοιτητών έχει δείκτη νοημοσύνης μεταξύ 90 και 110 ;

ii) (5 μον.) Ένας φοιτητής ισχυρίζεται ότι ανήκει στο 25% των εξυπνότερων φοιτητών. Για να επαληθεύσει τον ισχυρισμό του ποια θα πρέπει να είναι η ελάχιστη τιμή του δείκτη νοημοσύνης του; Δίνονται, $P(z < 1) = \Phi(1) = 0.8413$, $P(z < 0.67) = \Phi(0.67) = 0.75$.

Λύση

A) i)

Θα πρέπει να έχουμε $f(X) \geq 0$ και $\int_{-\infty}^{+\infty} f(X)dX = 1$. Άρα $c \cdot (4X - 2X^2) \geq 0 \Rightarrow c \geq 0$ και

$\int_{-\infty}^{+\infty} f(X)dX = \int_0^2 f(X)dX = 1$. Η $f(X)$ ολοκληρώνεται εύκολα ως πολυώνυμο και έχουμε

$$\int_0^2 f(X)dX = \int_0^2 c \cdot (4X - 2X^2)dX = \left[c \cdot \left(\frac{4X^2}{2} - \frac{2X^3}{3} \right) \right]_0^2 = c \left(8 - \frac{16}{3} \right) = \frac{8}{3} \cdot c. \text{ Άρα, πρέπει } \frac{8}{3} \cdot c = 1 \Rightarrow c = \frac{3}{8}$$

$$\text{ii) a) } P(X < 1) = \int_0^1 \frac{3}{8} (4X - 2X^2)dX = \left[\frac{3}{8} \cdot \left(\frac{4X^2}{2} - \frac{2X^3}{3} \right) \right]_0^1 = \frac{1}{2}$$

$$\text{b) } P(X > 1) = 1 - P(X < 1) = 1 - \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$$

$$c) P(1 < X < 2) = \int_1^2 f(X) dX = \left[\frac{3}{8} \cdot \left(\frac{4X^2}{2} - \frac{2X^3}{3} \right) \right]_1^2 = \frac{1}{2}$$

Στο ίδιο αποτέλεσμα καταλήγουμε όταν παρατηρήσουμε ότι το $P(1 < X < 2)$ είναι στην ουσία το $P(X > 1)$.

$$d) P(X > 1 | X < 2) = \frac{P(\{X > 1\} \cap \{X < 2\})}{P(X < 2)} = \frac{P(1 < X < 2)}{P(X < 2)} = \frac{\frac{1}{2}}{1} = \frac{1}{2}.$$

$$\text{Αφού } P(X < 2) = \int_0^2 f(X) dX = \left[\frac{3}{8} \cdot \left(\frac{4X^2}{2} - \frac{2X^3}{3} \right) \right]_0^2 = 1.$$

$$\text{iii) Ισχύει } P(\{X > 1\} \cap \{X < 2\}) = P(1 < X < 2) = \frac{1}{2} \text{ και } P(X > 1) \cdot P(X < 2) = \frac{1}{2} \cdot 1 = \frac{1}{2}$$

Άρα $P(\{X > 1\} \cap \{X < 2\}) = P(X > 1) \cdot P(X < 2)$, άρα τα δεδομένα είναι ανεξάρτητα.

B)

Τον δείκτη νοημοσύνης τον παριστάνουμε με X , $X \sim N(100, 10^2)$

i)

$$\begin{aligned} P(90 < X < 110) &= P\left(\frac{90-100}{10} < \frac{X-100}{10} < \frac{110-100}{10}\right) = P(-1 < Z < 1) = P(Z < 1) - P(Z < -1) = \\ &= \Phi(1) - \Phi(-1) = \Phi(1) - (1 - \Phi(1)) = 2\Phi(1) - 1 = 2 \cdot 0,8413 - 1 = 0,6826 \end{aligned}$$

ii) Υποθέτουμε ότι x_0 είναι ο μικρότερος δείκτης νοημοσύνης που αντιπροσωπεύει το 25% των φοιτητών. Ισχύει:

$$P(X > x_0) = 0,25 \Rightarrow P\left(\frac{X-100}{10} \geq \frac{x_0-100}{10}\right) = 0,25 \Rightarrow$$

$$P(Z \geq \frac{x_0-100}{10}) = 0,25 \Rightarrow P(Z < \frac{x_0-100}{10}) = 1 - 0,25 = 0,75 \Rightarrow$$

$$\frac{x_0-100}{10} = 0,67 \Rightarrow x_0 = 106,7$$
